

TOPLUMU TANIMA BOYUTUYLA ÜREME SAĞLIĞI: EGE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ TOPLUM SAĞLIĞI ALAN UYGULAMALARINA BİR ÖRNEK*

Community Diagnosis Dimension of Reproductive Health: An Example of Community Health and Field Implementations in Ege University Faculty of Medicine

Meltem Çiçeklioğlu¹, Şafak Taner Gürsoy¹, Meral Türk Soyer¹, Zeliha A. Öcek¹, Feride Saçaklıoğlu¹, Hilal Batı²

ÖZET

Giriş: Bu yazının amacı, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi eğitim programının ikinci yılında gerçekleşen Hayatın Evreleri bloğunda, blok hedeflerine entegre olarak yürütülen Toplum Sağlığı Alan (TSA) Dikey Koridoru programının tanıtılması ve değerlendirilmesidir. TSA programının amacı, toplumun sağlığını geliştirmek için, yaşamın farklı evrelerinde yürütülmesi gereken koruyucu sağlık hizmetlerinin tanıtılması ve yerinde gözlenmesidir. Programda 14 saat kuramsal ders ve üç uygulama (üreme hakları tartışması; evde gebe-bebek izlemleri; evde gebe-bebek izlemlerinin tartışılması) yer almaktadır.

Gereç ve Yöntem: Programın etkinliği öğrencilerin başarı düzeyleri ve geribildirimleri aracılığıyla ölçülmüştür. Geribildirimler dokuzlu Likert ölçeğinde (1: çok kötü - 9: çok iyi) yanıtlanan ve açık uçlu sorulardan oluşan formlar aracılığıyla alınmıştır. 284 öğrencinin 244'ünden (%85.9) soru formu toplanmıştır.

Bulgular: Öğrenciler gözlem formlarından ve ödevlerden ortalama 91.7±8.4 değerinde not almışlardır. Program tüm kriterler açısından 6.50'nin üzerinde ortalama değerler almıştır. Kuramsal dersler ve ev ziyaretleri en beğenilen bölümlerdir. Kuramsal derslerin uygulama ile bağlantılı olması, üreme hakkı tartışmasının olgular aracılığıyla, konunun uzmanı tarafından yürütülmesi, ev ziyaretlerinde yerinde eğitimin öğrenmeyi kolaylaştırması başlıca olumlu geribildirimlerdir.

Sonuç: TSA eğitim programı, öğrencilerin sağlık hizmetlerinin topluma en yakın olan aşamalarında hizmet veren sağlık çalışanlarını tanımalarını ve birlikte tartışmalarını, bütüncül bir bakış açısı kazanmalarını, öğrendikleri bilgilerini gerçek yaşamın içinde uygulamalarını sağlamıştır.

Anahtar sözcükler: toplum sağlığı, alan uygulaması, tıp eğitimi, ebeler, ev ziyareti

ABSTRACT

Introduction: The aim of this article is to promote and evaluate the community health and field practice vertical corridor program which is carried out within the life cycles block. The aim of the community health and field practice program is to show the various preventive health care services applicable in the different stages of life and provide them with a chance to observe these services. There are 14 hours theoretical and three hours practical per student. Practicals include reproductive rights discussion, home visits of infants and pregnant women with midwives, discussion of observations during home visits.

Material and Method: The effectiveness of the program has been assessed through the level of success of the students and their feedbacks about the program. Students feedback gathered using a questionnaire consisting of a nine point Likert Scale (1: very bad - 9: very good) and open ended questions. 85.9% of the students (244 out of 284) gave their feedbacks.

Findings: The students obtained a mean score of 91.7±8.4 from the observation forms and home assignments works. The average score of the program was above 6.50 in all aspects. Lectures and home visits were the most popular items. The items positively evaluated by the students were; the lectures and practices were reciprocally supportive, a very beneficial reproductive rights discussion was conducted by a specialist of the field and home visits provided a positive learning environment.

Result: Community health and field practice program gave the students the opportunity of knowing each other and working jointly with community health care staff. The program provided the students with a holistic approach and provided them with a chance to implement their knowledge in real life situations.

Keywords: community health, field practice, medical education, midwives, home visits

¹Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

²Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

*Bu çalışmanın bir kısmı 29 Eylül - 1 Ekim 2005 tarihlerinde Ankara'da yapılan IX. Halk Sağlığı Günleri'nde "Tıp Fakültesi İkinci Sınıf Öğrencisinin Evde Bebek ve Gebe Ziyaretleri" adıyla sunulmuştur.

GİRİŞ

Bebek, çocuk ve ana ölümlerinin yüksek olduğu ülkemizde üreme sağlığı tıp eğitiminin en öncelikli konuları arasında yer almaktadır¹. Üreme sağlığına ilişkin konuların klinik ve toplumsal boyutlarının eğitim programı içinde entegre olarak verilmesi üreme sağlığını geliştirmeye yönelik bilgi, beceri ve tutumların kazanılmasını kolaylaştıracaktır. Üreme sağlığının toplumsal boyutları, toplumu tanıma, toplumun sağlık gereksinimlerini bilme ve sağlıksızlığa yol açan etkenlerin farkında olma gibi öğrenim hedefleri ile ilişkilendirilerek aktarılmalıdır. Etkin bir eğitim için bilginin öğrenildiği ortam ile uygulandığı ortam aynı ya da çok benzer olmalıdır. Bu nedenle toplumu tanımaya yönelik öğrenim hedeflerine ancak toplumun içinde gerçekleşen eğitim etkinlikleri ile ulaşılabilir².

Son yıllarda tıp eğitiminin toplumun yaşadığı yerlerde gerçekleşmesine giderek daha fazla önem verilmektedir³. Toplum içinde eğitim öğrencilere sağlık, hastalık, engellilik kavramlarını gerçek hayat içinde öğrenme, sağlığın biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutları arasındaki ilişkiyi gözleme, hekim ve hasta açısından hastalık algısını kavrama ve toplumsal bir bakış açısı kazanma olanakları sağlar³. Toplum tabanlı eğitim temel olarak dört grupta toplanabilir; 1) Öğrencilerin belli bir ailenin sağlığını sosyoekonomik bileşenleri de dikkate alarak gözlemesi 2) Öğrencilerin sosyal sistemin ve bu sistem içinde avantajlı grupların yoksullar üzerindeki baskınlığının sağlık ile ilişkisini kavramalarına yardımcı olacak şekilde kent merkezinde, varoş bölgelerde ve kırsal alanda çalışması 3) Öğrencilerin toplumsal bir araştırmaya, gereksinim belirleme çalışmasına veya etkinlik planına katılması 4) Öğrencilerin sağlık ocağı, dispanser, bölge hastanesi veya kırsal hastane gibi bir kurumda topluma yönelik hizmet vermesi. Bu dört grubun ortak özelliği, eğitim deneyimlerine sadece öğrencilerin değil, aynı zamanda eğitimcilerin, topluma hizmet veren sağlık çalışanlarının ve toplumun üyelerinin aktif olarak katılmasıdır⁴. Bu nedenle ana ve çocuk sağlığına yönelik koruyucu ve sağlığı geliştirici hizmetleri toplumun içinde sunan ebeler, toplum tabanlı eğitim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde büyük öneme sahiptir.

Pek çok ülkede ebeler oldukça uzun bir süreden bu yana tıp öğrencilerinin klinik eğitimlerine katkı vermektedir⁵. ABD'de yapılan bir araştırmada tıp fakültelerinin % 54'ünde kadın doğum ve birinci basamak sağlık hizmeti eğitiminde ebelerin eğitici olarak görev yaptığı belirlenmiştir⁶. Ebeler, anne ve çocuklarda sağlıksızlığın nedenlerinin ve onları hastalıklardan korumanın yollarının öğretilmesine çok büyük katkı sağlayabilirler. Buna rağmen birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan ebelerden tıp eğitiminde yeterince yararlanılmamaktadır.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrenim programının ikinci yılının ikinci trimestrinde Hayatın Evreleri bloğu yer almaktadır. Bu yazının amacı, Hayatın Evreleri bloğunda, blok hedeflerine entegre bir şekilde yürütülen Toplum Sağlığı Alan Dikey Koridoru programının tanıtılması ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesidir.

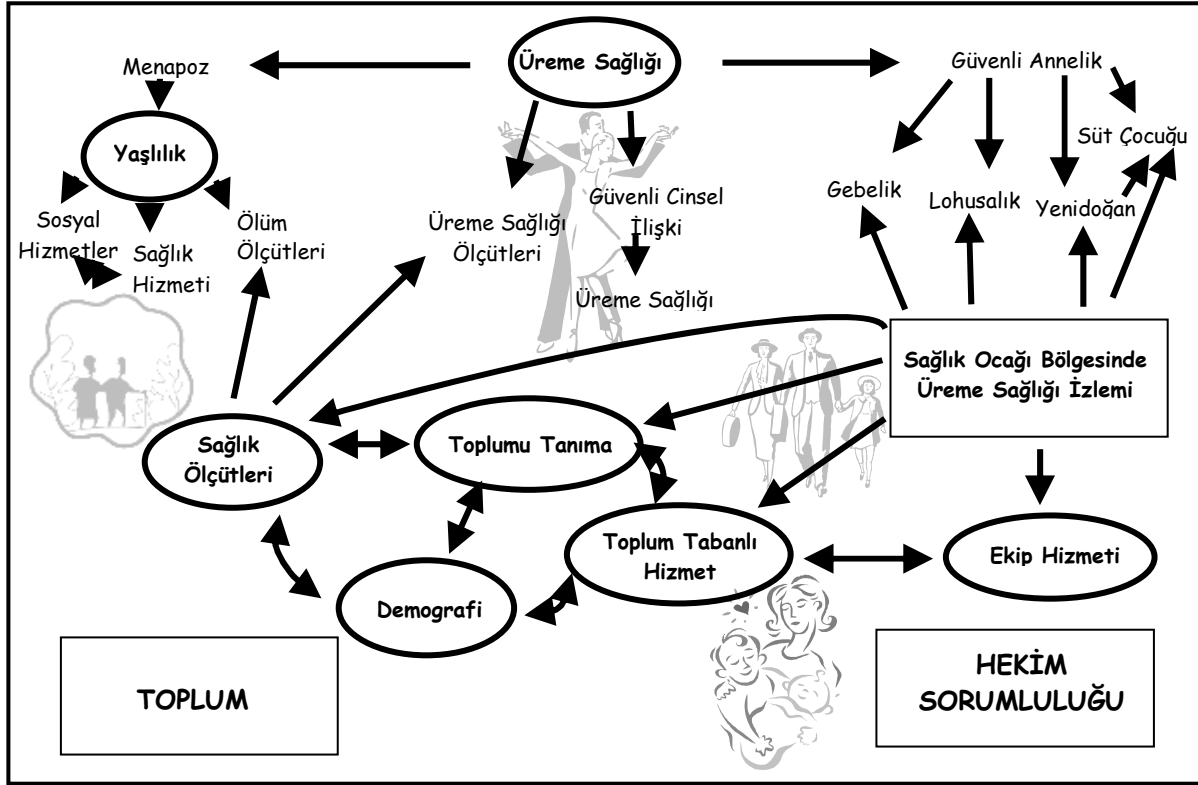
Hayatın Evreleri Bloğunun Tanıtımı

İnsanın biyolojik gelişiminde geçirdiği evrelerin normal sürecinin öğrenilmesini hedefleyen Hayatın Evreleri bloğunda; insan organizmasının genetik temellerinden başlayarak embriyonun normal gelişimi, üremenin temel ilkeleri, gebelik ve fetus gelişimi, doğum ve yeni doğanın temel özellikleri, bebeklik ve çocukluk çağı gelişimi, yetişkinin psikolojik özellikleri, yaşlanma süreci ve ölüm konuları yer almaktadır⁷. Bu blok başlıca kadın hastalıkları ve doğum, çocuk sağlığı ve hastalıkları, çocuk psikiyatrisi, embriyoloji ve histoloji, fizyoloji, anatomi, halk sağlığı ve tıp eğitimi anabilim dalları tarafından yürütülmektedir. Bloкта temel iletişim becerileri küçük grup eğitimleri şeklinde tıp eğitimi anabilim dalı tarafından, yeni doğan resüsitasyon becerisi çocuk sağlığı anabilim dalı tarafından yürütülmektedir.

Toplum Sağlığı Alan Programının Tanıtımı

Amaç ve Hedefler

Toplum Sağlığı Alan dikey koridorunun amacı, blok hedeflerine uyumlu olarak; toplumun sağlığını geliştirmek için, insan yaşamının farklı evrelerinde yürütülmesi gereken koruyucu sağlık hizmetlerinin tanıtılması ve yerinde gözlenmesidir. Bu amaç çerçevesinde hazırlanan kavram haritası Şekil 1'de sunulmuştur.

ŞEKİL 1. Evre 2 Blok 4: Hayatın Evreleri**TOPLUM SAĞLIĞI VE ALAN DİKEY KORİDORU KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ**

Dikey koridor hedefleri;

- 1) Hizmet verilecek toplumun özelliklerinin tanımlanması
- 2) Tüm toplumu kapsayan sağlık hizmeti sunumunun temel ilkelerinin tanımlanması
- 3) Toplum tabanlı sağlık hizmeti sunumunda ekip hizmetinin önemini kavranması
- 4) Toplum tabanlı sağlık hizmetini değerlendirmede kullanılan sağlık ölçütlerinin tanımlanması
- 5) Üreme sağlığı kavramıyla ilgili temel bileşenlerin tartışılması
- 6) Doğum öncesi ve sonrasında annenin ve bebeğin sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik sağlık hizmetlerinin tanımlanması ve yerinde izlenmesi
- 7) Yaşlılık dönemine özgü sağlık – sosyal sorunların ve hizmetlerin tanımlanması

Eğitim Teknikleri

Yukarıda belirtilen hedefler doğrultusunda 14 saat kuramsal ders (Toplumu Tanıma, Toplum Tabanlı Sağlık Hizmeti, Ekip Hizmeti, Üreme Sağlığı, Sağlık Ölçütleri, Güvenli Annelik, Sosyal Açından Yaşlılık) verilmiş ve üç uygulama gerçekleştirilmiştir.

Üreme hakları tartışması

Üreme hakları 70 kişilik gruplarda dokuz olgu aracılığıyla soru-yanıt tekniği kullanılarak tartışılmıştır. Bu tartışmalar Ege Üniversitesi Medikososyal Üreme Sağlığı Danışmanlığı Birimi'nde çalışan hekim tarafından yürütülmüştür.

Evde gebe-bebek izlemleri

Bu uygulamanın amacı, gebe ve bebeklerin sağlığını yaşadıkları ev ve çevre açısından değerlendirebilmek, sağlıklı gebe ve bebek izleminin temel bileşenlerini gözlemek, sağlık ocağında ebeğin görevlerini algılayarak, ekip içindeki yerini tanımlamaktır.

Uygulama öncesinde 30 ebeye sağlıklı gebe, bebek, çocuk izlemleri konularında ikinci sınıf öğrencilerine aktarılan bilgiler, ilgili anabilim dallarının öğretim üyeleri tarafından sunulmuştur. Halk sağlığı anabilim dalı öğretim üyeleri tarafından da ebelere ev ziyaretleri sırasındaki eğitici görevlerine yönelik uygulamalı eğitim verilmiştir. Bu eğitim toplam bir buçuk gün sürmüştür.

Ev ziyaretleri üç kişiden oluşan öğrenci gruplarının bir ebenin eşliğinde, bir öğleden sonra boyunca bir gebe ve/veya bir bebeği izlemeleri şeklinde gerçekleşmiştir. Öğrenciler ziyaretler sırasında izlenen bebek ve gebenin rutin izlem kartlarını ebelerle birlikte doldurmuşlardır. Ayrıca bebek ve gebelerin sağlık durumlarını bütüncül olarak algılamaları için hazırlanan gözlem formları yardımıyla ev ziyaretini değerlendirmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrenci Gözlem Formu

Sağlık Kurumunun Adı
Ebenin Adı
Ebe Bölgesinin Nüfusu
Ebe Bölgesinin Özellikleri Sosyoekonomik açıdan Göç, kırsal özellik, gecekondu var mı?
Ebe kaç bebek izliyor?
Ebe kaç gebe izliyor?
İzlem kartlarını ziyaret ettiğiniz bebek/gebe açısından doldurunuz
Bebek, ebe tarafından daha önce kaç kez görülmüş?
Gebe, ebe tarafından daha önce kaç kez görülmüş?
Daha önceki izlemler sırasında neler yapılmış?
İzlem sırasında ziyaret ettiğiniz evi tanımlayınız. Evin bulunduğu çevre Hane özellikleri
Evde yaşayanları göz önünde bulundurarak sağlığı olumlu veya olumsuz etkileyecek etmenleri sayınız.
İzlem sonrasında ebeniz kuruma döndüğünde neler yaptı?

Evde gebe-bebek izlemlerinin tartışılması

Toplam 284 ikinci sınıf öğrencisi 30-35 kişilik sekiz gruba ayrılmıştır. Grup tartışmaları halk sağlığı anabilim dalından bir öğretim üyesinin rehberliğinde yaklaşık 70 dakika sürmüştür. Aynı ebeyle birlikte ev ziyaretine giden üçer öğrenciden oluşan gruplar (yaklaşık 12 alt grup) izledikleri bebek ve gebeyi sağlığını olumlu ve olumsuz yönde etkileyen etmenler ile birlikte tanıtan bir sunum hazırlamışlardır. Her bir grubun sunumunun ardından ziyaret edilen gebe/bebeğin sağlığını korumak için neler yapılması gerektiği tartışılmıştır. Uygulama sağlık hizmet sunumu açısından ev ziyaretlerinin olumlu ve olumsuz yönlerinin ve ebenin rolünün tartışılmasıyla sonlanmıştır.

Eğitimin Değerlendirilmesi

Öğrencilerin değerlendirilmesi

Öğrenciler üç kriter açısından değerlendirilmiştir. Birinci kriter her üç uygulamaya katılım, ikinci kriter ev ziyaretinde doldurulan gözlem formlarının yapılandırılmış cevap anahtarına uygunluğu, son kriter ise üçüncü uygulamadaki öğrenci sunumlarının niteliğidir. İkinci ve üçüncü kriterler aracılığıyla öğrencilere 100 üzerinden uygulama notu verilmiştir.

Öğrenci geribildirimleri

Üçüncü uygulamanın ardından öğrencilerin hayatın evreleri bloğunda yer alan toplum sağlığı alan programı hakkındaki görüşleri bir soru formu aracılığıyla alınmıştır. Soru formu teorik derslerin (4 soru), üreme hakkı tartışmasının (2 soru), evde gebe ve bebek ziyaretlerinin (6 soru) ve ziyaretler sonrası tartışmaların (2 soru) değerlendirildiği dört bölümden oluşmaktadır. Sorular dokuzlu Likert ölçeğinin (1:çok kötü - 9:çok iyi) aracılığıyla yanıtlanmış, ayrıca her bölümün sonunda iki açık uçlu soru yer almıştır. 284 öğrencinin 244'ünden (% 85.9) soru formu toplanmıştır.

BULGULAR

Gözlem formlarının ve tartışmalar sırasında yapılan sunumların değerlendirmesi sonucunda öğrencilerin aldıkları not ortalaması 91.7 ± 8.4 olarak belirlenmiştir.

TSA kuramsal dersleri ile ilgili öğrenci görüşleri tüm başlıklarda 7'nin üzerinde skor ortalamasına ulaşmıştır (Tablo 2). Öğrenciler kuramsal derslerle ilgili açık uçlu sorularda 48 olumlu geribildirim vermiş, bunların 24'ünde (%50.0) derslerin uygulamaya yönelik bilgileri içerdiği ifade edilmiştir. Geliştirilmesi gereken konular olduğunu belirten 44 geribildirim alınmıştır, bunların 19'u (%43.2) derslerin daha ilgi çekici olması gerektiği ile ilgilidir.

Üreme hakkı uygulamasına ilişkin öğrenci değerlendirmeleri Tablo 3'de sunulmuştur. Bu uygulamayla ilgili 49 olumlu görüşün 23'ünde (%46.9) konuların olgular aracılığıyla aktarılmasının çok yararlı olduğu belirtilmiştir. Geliştirilmesi gereken konuları ifade eden 31 geribildirimden 11'i (%35.5) uygulama içeriğinin toplumsal değerlerle uyumlu olmadığı yönündedir.

Öğrencilerin büyük kısmı gebe/bebek izleminin ev ortamında ve ebeler eşliğinde yapılmasının uygun olduğunu belirtmiş ve bu gezilerde ebelerle iyi iletişim kurabildiklerini ifade etmiştir. Evde izlem ile ilgili en düşük skoru ziyaretlerin organizasyonu almıştır (Tablo 4). Açık uçlu sorulara yönelik yanıtlarda 68 olumlu ifade, 58 geliştirilmesi gereken konu yer almıştır. Olumlu ifadelerin 25'inde (%36.8) yerinde ve pratik uygulamanın öğrenmeyi kolaylaştırdığı belirtilmiştir. Olumsuz ifadelerin 30'u (%51.7) ulaşım, organizasyon ve hava koşulları ile ilgilidir.

Ziyaretler sonrası yapılan tartışmalar TSA programı içinde en az beğenilen uygulama olmasına rağmen 6,50 üzerinde skor almıştır (Tablo 5). Açık uçlu sorulara 24 olumlu geribildirim yazılmış, bunların 15'inde (%62.5) uygulamanın anlamayı pekiştirdiği belirtilmiştir. 24 olumsuz ifadenin 13'ü (%54.2) uygulamanın uzun olması ile ilgilidir.

Tablo 2. TSA kuramsal derslere ilişkin öğrenci değerlendirmeleri

Değerlendirme kriteri	Ort (SS)
Blokta aktarılan diğer derslerle bağlantılı idi	7.25 (1.59)
Çocuk, gebe ve diğer üreme sağlığı hizmetlerinin önemini anlamama yardımcı oldu	7.25 (1.64)
Çocuk, gebe ve diğer üreme sağlığı hizmetlerinin kimin tarafından, nerede, nasıl verildiğini anlamama yardımcı oldu	7.52 (1.59)
Uygulamalarla bağlantılı idi	7.11 (1.61)

(1: Kesinlikle katılmıyorum/çok kötü/hiç yararlanmadım; 3: katılmıyorum/kötü/yararlanmadım; 5: ne katılıyorum ne de katılmıyorum/orta/ne yararlandım ne de yararlanmadım; 7: katılıyorum/iyi/yararlandım; 9: kesinlikle katılıyorum/çok iyi /çok yararlandım)

Tablo 3. TSA üreme hakkı uygulamasına ilişkin öğrenci değerlendirmeleri

Değerlendirme kriteri	Ort (SS)
Üreme hakları konusunun tartışılması gerekliydi	6.87 (1.99)
Üreme haklarının olgular yoluyla tartışılması anlamamı kolaylaştırdı	6.89 (1.91)
Üreme haklarının üreme sağlığı danışmanlık merkezinde çalışan bir uzmanla tartışılması uygundu	7.15 (1.98)

Tablo 4. Evde gebe/bebek izlemi uygulamasına ilişkin öğrenci

Değerlendirme kriteri	Ort (SS)
İzlemin ev ortamında yapılması uygundu	7.50 (1.82)
İzlemlerin ebe eşliğinde yapılması uygundu	7.65 (1.70)
Gözlem formu izlemler sırasında yol gösterici oldu	7.21 (1.76)
İzlemler sırasında ebeler öğrenmeye yardımcı oldu	7.18 (1.96)
Ebe ile iyi iletişim kurabildim	7.50 (1.72)
Ziyaretlerin organizasyonu iyiydi	6.86 (2.13)

Tablo 5. Ziyaretlerin tartışılması uygulamasına ilişkin öğrenci değerlendirmeleri

Değerlendirme kriteri	Ort (SS)
Arkadaşların sunumlarını izlemek yararlı oldu	6.78 (1.93)
Büyük grup tartışması öğrenmeyi pekiştirdi	6.72 (2.00)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi 2003 yılından bu yana bir eğitim programı değişikliği sürecine girmiştir. Toplumun öncelikli sağlık sorunlarının belirlenmesi ve eğitim programının bu sorunlar temelinde şekillendirilmesiyle başlayan bu süreçte topluma yönelik bir eğitim programı geliştirilmesi sağlanmıştır⁸. Bundan sonraki süreç eğitimin ağırlıklı olarak üniversite dışındaki ortamlarda ve toplum içinde gerçekleşmesini sağlamaya yöneliktir. Öğrenim programının ikinci yılında yer alan hayatın evreleri bloğundaki toplum sağlığı alan eğitim programı da bu sürecin ilk adımlarından biri olarak görülmelidir.

Toplum sağlığı alan dikey koridorunun hayatın evreleri bloğunda yer alan bölümünde üreme sağlığı konularının klinik ve toplumsal boyutlarının bütüncül bir bakış açısıyla aktarılması amaçlanmıştır. Değerlendirmeler sonucunda oldukça yüksek bir öğrenci başarısıyla karşılaşılmıştır. Eğitim programının amacına ulaştığını göstermektedir. Programda ebelerin ve alanda çalışanların işbirliğinden ve toplumun içinde gerçekleşen eğitim etkinliklerinden yararlanmışlardır. Öğrenci geribildirimlerinin bu yöntemin öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve pekiştirdiği yönünde yoğunlaşması izlenen stratejinin doğruluğunu kanıtlamaktadır. Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Dönem IV'de yürütülen Toplumsal Tanı Çalışması ve Dönem V'de kadın sağlığı konusunda toplum içinde gerçekleştirilen eğitimlerin değerlendirme sonuçları da benzerdir^{9,10}.

Mısır'da Süveyş Kanalı, Malezya'da Sains Malaysia ve Sudan'da Gezira üniversiteleri evde aile ziyareti aracılığıyla toplum tabanlı eğitim uygulayan örnekler arasında yer almaktadır¹¹. Bu programlarda öğrencilerin belli bir dönem boyunca bir aileyi izleyerek bu ailenin sağlığı ile yaşam tarzı, yapısı, sosyoekonomik düzeyi, sağlıkla ilgili inançları, alışkanlıkları ve davranışları ve barınma koşulları arasındaki ilişkiyi kavramaları amaçlanır. Fakat bu uygulamalarda aile ve öğrenci arasında iletişim kurulabilmesi için iki tarafın birbirlerine güvenmesi gerektiği, bu ilişkinin de kurulması için belli zaman sürecinin gerekli olduğu belirtilmiştir, kısa süreli dönemlerde gerçekleşen aile izlemlerinin amacına ulaşmadığı vurgulanmıştır¹¹. Benzer bir sorun Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yürütülen kadın sağlığı programında yaşanmıştır. Bu program kapsamında öğrenciler öğretim görevlilerinin önceden gidip onay aldığı 15-49 yaş grubu kadınları evde izlemişlerdir. Fakat randevu saatinde bazı hanelerde evde bulunmaması önemli bir sorun olmuştur⁹. Ege Üniversitesi'nin toplum sağlığı alan dikey koridoru kapsamında yürütülen evde izlemlerin ebelerle birlikte gerçekleşmesi bu sorunları büyük oranda önlemiştir. Kadınlar ebelere duydukları güvenin sonunda öğrencileri daha rahat kabul edebilmişler, ebeler de eğitim için en uygun özellikteki hanelere gidilmesini sağlamışlardır. Bunu sağlayan en önemli etmen ebelere yönelik eğitim programı ve arkasından gerçekleştirilen sağlık ocağı ziyaretlerinde gerekli bilgilendirmenin ve motivasyonun sağlanmış olmasıdır.

Yürütülen bu eğitim programının öğrenciler tarafından en beğenilen bölümü ev ziyaretleri olmuştur. Ziyaretler sürecinde en çok eleştirilen konu ise organizasyondur. Bu da eğitimin oldukça yağışlı bir dönemde gerçekleşmesi ile bağlantılıdır. İzlemlerin 35 kişilik gruplarda tartışıldığı uygulamalar ev ziyaretlerine göre daha düşük puan almıştır. Bunun en önemli nedeni tartışmaların uzun sürmesidir. Bununla birlikte öğrencilerin birbirlerini dinleme konusundaki sabır ve ilgilerinin düşük olması da dikkate alınmalıdır. Benzer şekilde 70 kişilik gruplarda yapılan üreme hakları tartışması da görece daha düşük bir puan almıştır. Bunun nedeni cinsellik, eşcinsellik, evlilik dışı cinsellik gibi üreme hakları konularında birbirlerinden çok farklı tutum ve değer yargılarına sahip olan öğrencilerin birlikte tartışmak zorunda kalmasıdır. Bu nedenle üreme hakları tartışması daha küçük gruplarda ve aşamalı olarak yürütülmelidir. Ancak öğrenciler bu tartışmaların kendi yaş gruplarındaki kişilere üreme sağlığı hizmetleri veren bir hekim tarafından yürütülmesini olumlu bulmuşlardır.

TSA eğitim programı, halk sağlığı, kadın hastalıkları ve doğum, çocuk sağlığı ve hastalıkları derslerinin entegre bir biçimde verilmesini sağlamıştır. Ebeler, öğrencilere yönelik üreme sağlığı merkezinin hekimi gibi sağlık hizmetlerinin topluma en yakın olan aşamalarında hizmet veren sağlık çalışanlarını tanımak ve birlikte tartışmak üreme sağlığı hizmetleri konusunda öğrencilerin bütüncül bir bakış açısı kazanmalarını sağlamıştır. Öğrenciler, kuramsal derslerde öğrendikleri bilgilerini ev

ziyaretleri sırasında gerçek yaşamın içinde uygulama olanağı bulmuşlardır ve izlemlerin ardından gerçekleşen tartışmalarda bu deneyimlerinin kuramsal çerçeve içindeki yerini görmüşlerdir. Toplum içinde gerçekleşen toplumu tanıma boyutuyla üreme sağlığının kavranması programının geliştirilerek eğitimin diğer yıllarında da sürekliliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

1. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003 <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2003/analizrapor.htm> adresinden 21 Haziran 2005 tarihinde ulaşılmıştır.
2. Magzoub M, Schmidt H. Some Principles Involved in Community-Based Education. In: Schmidt H, Magzoub M, Feletti G, Nooman Z, Vluggen P, (Ed.). Handbook of Community-Based Education: Theory and Practices. Maastricht: Network Publications; 2000
3. Dowell A, Crampton P, Parkin C. The first sunrise: an experience of cultural immersion and community health needs assessment by undergraduate medical students in New Zealand. Medical Education 2001;35:242-249
4. Hamad B. What is Community Based Education? Evaluation, Definition and Rationale. In: Schmidt H, Magzoub M, Feletti G, Nooman Z, Vluggen P, (Ed.). Handbook of Community-Based Education: Theory and Practices. Maastricht: Network Publications; 2000
5. Quinlivan JA, Black KI, Petersen RW, Kornman LH. Differences in learning objectives during the labour ward clinical attachment between medical students and their midwifery preceptors. Medical Education 2003;37:913-920
6. Harman PJ, Summers L, King T, Harman TF. Interdisciplinary Teaching. A Survey of CNM Participation in Medical Education in the United States. Journal of Nurse Midwifery 1998;43(1):27-37
7. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi. 2. Sınıf Evre 2 Blok 4 Kılavuzu, 2005-2006
8. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı. Tıp Fakültesi Eğitim Programı Geliştirmede Öncelikli Sağlık Sorunlarının Belirlenmesi. Ekim 2005, İzmir
9. Günay T, Kulaç E, Gürpınar E, Badıllıoğlu O, Pabuçcuoğlu O, Konakçı SK, Uçku R. Toplum İçinde Tıp Eğitimi Uygulaması. Tıp Eğitimi Dünyası 2003;12:12-17
10. <http://web.deu.edu.tr/aek2004/13/Kilic-Ucku-Gunay-Kaynak.pdf> adresinden 3 mart 2006 tarihinde ulaşılmıştır.
11. Feletti G, Ja'afar R, Joseph A, Magzoub M, McHarney-Brown C, Omonisi K, Refaat A, Wachs J, Schmidt H. Implementation of Community-Based Education. In: Schmidt H, Magzoub M, Feletti G, Nooman Z, Vluggen P, (Ed.). Handbook of Community-Based Education: Theory and Practices. Maastricht: Network Publications; 2000